

Lezen met de Leeskaravaan

De *Leeskaravaan* is een serie Makkelijk Lezen-boeken voor jongeren en volwassenen. Corinne Sebregts bespreekt het belang van eenvoudig te lezen boeken voor het vmbo en vroeg drie leerlingen van een praktijkschool naar hun mening over enkele deeltjes uit de serie. De doktersroman gooide hoge ogen bij de jonge lezeressen.

CORINNE SEBREGTS/SYMBION, DIDAM

Mensen die moeite hebben met lezen kunnen hun leesvaardigheid het best ontwikkelen door veel te oefenen. Ook het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap onderkent dit in het leesbevorderingsprogramma 'Kunst van lezen', dat geheel in het teken staat van leesbevordering.¹ Leesplezier is daarvan een belangrijk aspect, want wie lezen leuk vindt, pakt al gauw een boek als vrijetijdsbesteding. Voor mensen bij wie het lezen nog niet zo makkelijk gaat, verschijnen er regelmatig boeken in eenvoudige taal. Biblion Uitgeverij geeft onder de naam Leeskaravaan zo'n reeks makkelijke boeken uit. De *Leeskaravaan* omvat op dit moment zeven titels die geschikt zijn voor jongeren en volwassenen. Voor dit artikel heb ik speciaal naar twee boeken uit de serie gekeken: *Een nieuwe liefde voor dokter Hans* en *De Cock en de dodendans*. Drie leerlingen van het Praktijkonderwijs hebben die boeken gelezen en geven hun mening.

Makkelijk lezen

De boeken van de Leeskaravaan gaan over onderwerpen die ook jongeren boeien, zoals liefde, humor, historie en misdaad. Bovendien dragen ze bijna allemaal het keurmerk 'Makkelijk Lezen'.² Boeken met dit keurmerk hebben een eenvoudige structuur, waarbij de inhoud zo is opgebouwd dat informatie die bij elkaar hoort, bij elkaar staat. De belangrijkste informatie uit een hoofdstuk wordt bovendien samengevat. Bij de boeken van de Leeskaravaan wordt aan het eind van het boek per hoofdstuk een samenvatting gegeven. De zinnen van een Makkelijk Lezen-boek zijn eenvoudig opgebouwd met gemiddeld minder dan twaalf woorden per zin. Ook is het figuurlijke taalgebruik en het gebruik van verwijswwoorden tot een minimum beperkt. Verder worden er maar een aantal lastig te lezen woorden in het boek gebruikt. Slechts 4% van de woorden zijn 'lastige woorden', zoals leen-

woorden (management) en woorden met veel medeklinkers na elkaar (herfststorm). Verder heeft een Makkelijk Lezen-boek een aangepaste opmaak met relatief veel witruimte op een pagina en om de tien à vijftien regels een witregel. In de boeken van de Leeskaravaan zorgt een regelafstand van anderhalf voor voldoende witruimte en worden er witregels geplaatst als het perspectief wisselt of als er een nieuwe gebeurtenis in het verhaal wordt beschreven. Dit markeert voor de lezer dat er een kleine verandering in de verhaallijn komt, waardoor de overgang makkelijk te begrijpen is. Het leesgemak wordt ook bevorderd door het duidelijke contrast tussen letters en papier en het eenvoudige, relatief grote lettertype. Volgens de criteria van Makkelijk Lezen kunnen er illustraties worden gebruikt om te verduidelijken waar de tekst over gaat. Bij de twee boeken die hier besproken worden, wordt hiervan geen gebruikgemaakt.

Meeleesboeken

Voor nog meer leesondersteuning zijn vijf boeken van de Leeskaravaan uitgebracht als meeleesboek. Een meeleesboek bestaat uit een hardcoveruitgave van het boek en een gesproken versie van het verhaal op een Daisy-rom. Een lezer kan het verhaal lezen en tegelijkertijd de verklanking van de tekst beluisteren. Op die manier gaat het lezen vlot en is er toch sprake van oefening van de leesvaardigheid. Met name voor de zwakste lezers kan dit het leesplezier bevorderen en zorgen voor continuïteit in het leesproces. De lezer heeft daarvoor echter wel dure Daisy-afspeelapparatuur nodig.³ Bovendien is het boek ook duurder. De paperbackversie van het boek kost € 7,95, het meeleesboek € 14,95. Gelukkig nemen veel bibliotheken dergelijke boeken op in hun collectie van het Makkelijk Lezen Plein, waardoor de boeken voor een breed publiek beschikbaar komen. Daarnaast zijn er bibliotheken die de Daisy-spelers uitlenen en tegenwoordig is het ook mogelijk om Daisy-schijven op de computer af te spelen.

Een nieuwe liefde voor dokter Hans

Een nieuwe liefde voor dokter Hans is geschreven door Hanneke van der Werf. Zoals de titel al doet vermoeden,

is dit boek een doktersroman. De hoofdpersoon, Anna Stevens, is getrouwd met Menno. Op een dag betrapt Anna Menno met een andere vrouw in bed, waarop ze overstuur met zoon Bas het huis verlaat. Onderweg krijgen Bas en Anna een ongeluk waarbij ze gewond raken. In het ziekenhuis ontmoet ze dokter Hans van Ewijk en al gauw worden ze verliefd. Hans is echter verloofd en Anna is nog steeds getrouwd. Na veel strubbelingen blijkt hun liefde toch te overwinnen.

De Cock en de Dodendans

In *De Cock en de Dodendans* van A.C. Baantjer wordt De Cock geconfronteerd met de dood van drie mannen, die allen een maillot droegen toen zij overleden. Ze lijken een natuurlijke dood te zijn gestorven, maar de zaak wordt verdacht als blijkt dat de drie mannen in kunst handelden. Hun bezittingen zijn gestolen en dat maakt de zaak verdacht. De Cock onderzoekt de zaak en ontdekt dat de mannen een zwak hart hadden, maar dat hun dood allerm minst natuurlijk was. De Cock zorgt ook dat de daders van de diefstal van de kunstverzamelingen gepakt worden.

Illustraties

Het is goed te merken dat de

Leeskaravaan boeken bevat die zwakke lezers met plezier lezen. De boeken zouden echter met illustraties nog iets toegankelijker kunnen worden gemaakt. Illustraties verduidelijken scènes uit het verhaal, waardoor het lezers sneller duidelijk wordt of het beeld dat zij al lezend hebben opgebouwd correct is. Een illustratie zou bijvoorbeeld ook de betekenis van het woord maillot uit *De Cock en de dodendans* snel duidelijk maken. Hierdoor kunnen de lezers hun aandacht geheel richten op de verhaallijn. Een bijkomend voordeel van illustraties is dat potentiële lezers bij het doorbladeren van een boek aangetrokken kunnen worden door scènes uit het verhaal en zo verleid worden om het boek te gaan lezen. Er is echter ook een nadeel. Illustraties maken dat het boek niet meer overkomt als een boek voor volwassenen en dat is nu wel zo. Het keurmerk Makkelijk Lezen is niet op de buitenkant te zien en alleen de geringe dikte en de witruimte op de pagina's verraden bij het doorbladeren dat het

om een boek in eenvoudige taal gaat. Het is de vraag of bewust is geprobeerd de boeken op gewone boeken te laten lijken. Hoe het antwoord op die vraag ook luidt, de boeken van de Leeskaravaan zijn een welkom aanbod voor zwakke lezers die graag boeken lezen over volwassen onderwerpen en met een boeiende verhaallijn.

Lezersreacties

Beide besproken boeken zijn in juni 2008 gelezen door Alies, Elise en Miranda van het Praktijkonderwijs van Symbion in Didam. Ze zitten in het derde leerjaar en zijn vijftien à zestien jaar oud. De boeken worden allebei positief gewaardeerd. *Een nieuwe liefde voor dokter Hans* is dan wel een doktersroman, de meisjes vonden het ook een spannend boek. Ze vonden het geen moeilijk verhaal en het boek was in twee dagen uit. Het kaft sprak niet zo tot de verbeelding, maar de titel wel. De leerlingen denken niet dat ze het snel zelf zouden uitzoeken in de bibliotheek. *De Cock en de dodendans* was een iets

moeilijker verhaal. Het woord maillot was lastig en het duurde even voordat de leerlingen doorhadden wat het woord betekende. Het plaatje op de voorkant van het boek laat twee in een maillot gestoken benen zien, maar de relatie met het woord maillot in het boek is niet gemakkelijk te leggen. In eerste instantie hadden de leerlingen ook de verwachting dat het een komisch boek zou zijn. 'Dodendans' kan volgens de leerlingen ook grappig bedoeld zijn en eigenlijk is het ook wel een beetje om te lachen, drie mannen in een maillot.

Elise en Alies vinden lezen wel een leuke activiteit. Miranda leest wel iedere dag op MSN, maar bij het lezen van boeken krijgt ze pijn aan haar ogen, vertelt ze. Op den duur worden de letters wazig. Elise en Alies hebben daar geen last van en vinden dat de boeken van de Leeskaravaan makkelijke letters hebben. Hun advies aan de school is om ook de andere boeken van de Leeskaravaan aan te schaffen. De boeken zijn ook geschikt om met de hele klas te lezen, al denken de meisjes dat jongens de doktersroman niet leuk zullen vinden. Volgens de leerlingen kun je na het lezen van een Leeskaravaanboek het originele boek makkelijk(er) lezen.

Noten

- ¹ Zie voor meer informatie over dit programma de site van het Ministerie van OCW: <http://www.minocw.nl>
- ² De boeken van de Leeskaravaan zijn in de jaren negentig van de vorige eeuw uitgebracht in de Vulkaanreeks, en in 2007 zodanig herzien dat ze beantwoorden aan de criteria van de Stichting Makkelijk Lezen
- ³ Een Daisy-speler kost meer dan € 300,- en wordt lang niet altijd vergoed door de zorgverzekeraar. Voor vergoeding moet er sprake zijn van een afgeronde behandeling door een orthopedagoog/psycholoog die niet heeft geleid tot verbetering van de leesvaardigheid tot een niveau waarop boeken zelfstandig en zonder leesondersteuning kunnen worden gelezen. De behandeling mag bovendien niet in het onderwijs hebben plaatsgevonden. Veel volwassenen die op latere leeftijd leren lezen en schrijven zijn vaak niet onder behandeling van een specialist, waardoor zij niet in aanmerking komen voor vergoeding, terwijl de meelesboeken heel goed kunnen bijdragen aan de verbetering van het leesniveau.